

6. ОСВІТЯНСЬКІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

УДК 616.[43-036]

Проф. Я.І. Томашевський¹, д-р мед. наук;

доц. В.Т. Андрушко², канд. істор. наук; доц. О.І. Бумбар¹, канд. мед. наук; доц.

Н.Я. Томашевська³, канд. мед. наук; асист. З.О. Бумбар¹;

зав. ультразвуковим кабінетом Л.Я. Міклош⁴

ПРОФІЛАКТИКА ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ ТА ЙОДОДЕФІЦИТНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ У КОНТЕКСТІ ВИВЧЕННЯ БІОЕТИЧНИХ ПРОБЛЕМ

Висвітлено богословські аспекти правдивого розуміння комплексного підходу до вивчення біоетичних проблем життя і здоров'я людини, що дані їй Богом. Наголошено, що багато хвороб є наслідком безвідповідальної людської поведінки, відмови суспільства від Бога-Творця, розумний задум якого чітко прослідковується на всіх етапах життя людини та функціонування людського організму.

Ключові слова: Бог, Святе Письмо, людина, життя, здоров'я, хвороба, дух, суспільство, обов'язок, відповідальність.

Однією з головних умов сталого розвитку суспільства в сучасних умовах є здоров'я населення, особливо молоді. Від стану здоров'я людини залежить не тільки якість її фізичної активності, а й великою мірою також і стан її духовного, психічного і морального життя. Здоров'я сприяє соціальному благополуччю й успішному економічному функціонуванню держави загалом. Здорова людина максимально реалізує себе. Багато хвороб є наслідком безвідповідальної людської поведінки. Тому життя і здоров'я людини нині із площини приватної справи переходить у категорію суспільно значущої проблеми.

Актуальність проблеми зумовлена відсутністю правдивого розуміння та комплексного підходу до вивчення духовних аспектів у цих питаннях. Суспільство відмовилося від Бога як Творця, а отже – від Бога як джерела життя та здоров'я людини.

Пам'ятаймо, що людина є психофізичною єдністю, унікальним Божим Творінням. Вона покликана шанувати гідність життя, яке є недоторкане, бо належить до Бога, а Він його доручає людській свободі. Здоров'я є дорогоцінним скарбом для кожної людини, скарбом, який надходить від самого Бога, є Його Даром. Отож, здоров'я – це дар Божий, який дарується нам від народження. Господь доручає дар здоров'я у відповідальне розпорядження, але не дає права розпоряджатися ним як-небудь. Розумний Задум чітко прослідковується на всіх етапах зародження та функціонування людського організму, забезпечуючи рівновагу пластичних процесів та енергетичного потенціалу, ключове місце в якому належить ендокринній регуляції вуглеводного обміну. Обов'язок кожної людини – ретельно виконувати п'яту заповідь Божу " Не вбивай" (Вих. 20. 13), яка

¹ Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького;

² НЛТУ України, м. Львів;

³ Інститут патології крові та трансфузійної терапії України;

⁴ Львівський обласний клінічний діагностичний центр

забороняє знищувати власне здоров'я та закликає постійно його охороняти. За Розумним Задумом організм людини успадковує механізми захисту від шкідливого впливу зовнішнього середовища. Вияснити стійкість цих механізмів та можливі відхилення від фізіологічного стану – завдання, яке покладається на сімейну медицину, навчальні медичні установи. Ось чому етичні роздуми на тему цінностей, якими є життя та здоров'я людини, від самого початку супроводжувало християнство.

Цілісну програму християнської моралі чи не вперше серед українських вищих навчальних закладів впроваджено у педагогічний процес, сімейну медицину, їх правову сферу у Львівському національному медичному університеті ім. Данила Галицького та створеної на його базі Українській Міжнародній Академії профілактичної медицини наукового Товариства ім. Тараса Шевченка. Аналіз її втілення в життя дає підстави стверджувати, що вона знайшла належне розуміння і схвалена студентами. Зазначимо, що для читання лекцій запрошуються і духовні особи.

Академія профілактичної медицини Наукового Товариства ім. Тараса Шевченка завершила перший етап пошукової оптимізації методів ранньої діагностики спадкової схильності до цукрового діабету населення Прикарпатського регіону: піруватдегідрогеназного та альфа-кетонуричного: перевагу отримав останній безкровний метод, який дає змогу виявити порушення вуглеводного обміну у 40 % загальної популяції (табл. 1).

Табл. 1. Динаміка спадкової схильності населення Прикарпатського регіону до цукрового діабету упродовж 60 років (1950-2010 рр.)

Рік	Частка, %	Рік	Частка, %	Рік	Частка, %
1950	22,0	1970	28,0	1990	34,0
1951	22,3	1971	28,3	1991	34,3
1952	22,6	1972	28,6	1992	34,6
1953	22,9	1973	28,9	1993	34,9
1954	23,2	1974	29,2	1994	35,2
1955	23,5	1975	29,5	1995	35,5
1956	23,8	1976	29,8	1996	35,8
1957	24,1	1977	30,1	1997	36,1
1958	24,4	1978	30,4	1998	36,4
1959	24,7	1979	30,7	1999	36,7
1960	25,0	1980	31,0	2000	37,0
1961	25,3	1981	31,3	2001	37,3
1962	25,6	1982	31,6	2002	37,6
1963	25,9	1983	31,9	2003	37,9
1964	26,2	1984	32,2	2004	38,2
1965	26,5	1985	32,5	2005	38,5
1966	26,8	1986	32,8	2006	38,8
1967	27,1	1987	33,1	2007	39,1
1968	27,4	1988	33,4	2008	39,4
1969	27,7	1989	33,7	2009	39,7
				2010	40,0

Стає очевидним (табл. 1), що за останні 60 років спадкова схильність населення до цукрового діабету виросла удвічі – з 20 % у 1950 р. до 40 % у 2010 р. Це підкреслює високу інформативність у діагностиці метаболічного

синдрому безкровного альфа-кетонуричного тесту і можливість самоконтролю вуглеводного обміну у домашніх умовах як важливий чинник успішної реалізації "Програми загальної диспансеризації населення".

Друге завдання, яке успішно вирішила Академія профілактичної медицини Наукового Товариства ім. Тараса Шевченка, оптимізувала "Програму профілактики йододефіцитних захворювань", компонентом якої може стати широке застосування нового і багаторічно апробованого препарату "Йодоментол-25". Для його приготування у домашніх умовах потрібно змішати відповідно 25 мл настоянки м'яти перцевої або гліцерину (для дітей) із 25 краплями (0,5 мл) 5 % спиртового розчину йоду. Одна крапля "Йодоментолу" містить 25 мкг чистого йоду (табл. 2).

Табл. 2. Методика застосування "Йодоментолу-25" залежно від віку і фізіологічного стану організму

Вік, фізіологічний стан організму	Кількість крапель; у знаменнику мкг
1. Грудний вік (до року)	3 краплі/75 мкг
2. 1-6 років	4 краплі/100 мкг
3. 6-12 років	5 крапель/125 мкг
4. 12-18 років	8 крапель/200 мкг
5. Дорослий	6 крапель/150 мкг
6. Жінкам упродовж всього періоду вагітності та годування грудьми	10 крапель/250 мкг

Діти приймають "Йодоментол-25" або "Йодогліцерин-25" з ложкою молока, дорослі – з водою. Обчислення. У 100 мл 5 % спиртового розчину йоду міститься 5 г чистого йоду і 2 г KJ. Молекулярна маса J-127, K-39, KJ-166. Співвідношення J: KJ=0,765.

Фактична концентрація йоду у спиртовому розчині – 6,53 % (5 г J+2,0,765 г J=5 г+1,53 г). У 100 мл спиртового розчину – 6530 мг йоду в 1 мл – 65,3 мг, у 0,5 мл – 32,65 мг J на 25,5 мл "Йодоментолу". В одному мл "Йодоментолу" міститься 1,28 мг чистого йоду (32,65:25,5) або 1280 мкг. 1 мл спиртового розчину містить 50-51 краплю з очної піпетки. Звідси 1280:51=25,1 мкг чистого йоду в 1 краплі "Йодоментолу-25", що підтверджує вірогідність використання запропонованої програми профілактики йододефіцитних захворювань.

Взірці рецептів:

1. Rp.: "Jodomentholi – 25": Sol. Jodispirituosae 5 % – 0,5 ml (25 крапель), T-gaeMenthaepiperitae 25 ml

M.D.S. По 6 крапель з ложкою води перед сном, для дорослих.

2. Rp.: "Jodoglycerini – 25": Sol. Jodispirituosae 5 % – 0,5 ml (25 крапель), Glycerini 25 ml

M.D.S. По 3 краплі з молоком дітям грудного віку перед сном (перед сном).

3. Rp.: "Kalii Jodomentholi-25": Kaliijodidi 0,043, T-gaeMenthaepiperitae 25 ml

M.D.S. По 5 крапель з ложкою води перед сном, дітям у віці від 6 до 12 років.

4. Rp.: "Kalii Jodoglycerini-25": Kaliiodidi 0,043, Glycerini 25 ml

M.D.S. По 4 краплі з ложкою молока перед сном дітям у віці від 1 до 6 років.

5. Rp.: "Jodomentholi – 25" для населення США: Sol. Jodispirituosae 3 % – (42 краплі) 0,83 ml, T-gaeMenthaepiperitae 25 ml

M.D.S. По 10 крапель з ложкою води перед сном, жінкам упродовж всього періоду вагітності та годування дитини грудьми.

P.S. Населення США використовує 3 % спиртовий розчин йоду.

Результати виконаних досліджень рекомендуємо для широкого впровадження у медичну практику, програму загальної диспансеризації населення та профілактики йододефіцитних захворювань.

Бережімо наше здоров'я, бо при його погіршенні може потерпіти і дух, а дух людський має оновитися, тоді людство врятує себе від хвороб та деструкції.

Згідно з наукою Христа людина і суспільство у всіх відношеннях повинні бути ладом спільноти, в якій збережено гармонію відносно одиниці і суспільства, а тому життя і здоров'я людини є цінним добром даним Богом, і про них необхідно розумно дбати, враховуючи потреби інших і загальне добро всіх.

Кожен з нас є відповідальним перед Богом за своє життя (Бут. 1:2), стан його здоров'я і повинен бути вдячним Господу за ці винятково благословенні дари. Св. Павло навчає, що: "Ніхто ж ніколи не ненавидів свого тіла, навпаки він його годує і піклується ним, як і Христос Церквою" (Еф. 5:20).

Отже нині біотичні проблеми збереження людського життя набувають надзвичайної актуальності.

Література

1. Святе Письмо Старого та Нового Завіту. – Вид-во Отців Василіан. "Місіонер". – 2007 р.
2. Томашевський Я.І. Уніфікована програма загальної диспансеризації населення та профілактики йододефіцитних захворювань (Ендокринологічний профіль) / Я.І. Томашевський, О.О. Сергієнко, О.І. Бумбар, Л.Ю. Мінько, М.Р. Красний // Інформаційний лист / за ред. заслуженого професора ЛНМУ ім. Данила Галицького Яреми Томашевського. – Львів : Вид-во НТШ, 2009. – С. 4.
3. Томашевський Я.І. "Йодоментол-25" та "Саліхром" у профілактичній медицині / Я.І. Томашевський, О.О. Бумбар, Н.Я. Томашевська, З.О. Бумбар // Здоровий спосіб життя : зб. наук. ст. – Львів, 2012. – Вип. 66. – С. 44-45.
4. Томашевський Я.І. Роль Української Міжнародної Академії профілактичної медицини НТШ в диспансерному обстеженні населення / Я.І. Томашевський, О.І. Бумбар, Н.Я. Томашевська, А.Я. Величко, З.О. Бумбар, Л.Б. Хрупович // Здоровий спосіб життя : зб. наук. ст. / за ред. Ю.М. Панишко. – Л. : [б.в.], 2010. – Вип. 54. – С. 29-33.

Томашевский Я.И., Андрушко В.Т., Бумбар О.И., Томашевская Н.Я., Бумбар З.О., Миклош Л.Я. Профилактика сахарного диабета и йододефицитных заболеваний в контексте изучения биоэтических проблем

Освещены богословские аспекты правдивого понимания комплексного подхода к изучению биоэтических проблем жизни и здоровья человека, данных ему Богом. Подчеркнуто, что много болезней являются следствием безответственного человеческого поведения, отказа общества от Бога-Творца, умный задум которого четко прослеживается на всех этапах зарождения и функционирования организма человека.

Ключевые слова: Бог, человек, жизнь, здоровье, дух, болезни, общество, обязанность, ответственность.

Tomashevskyy Ya.I., Andrushko V.T., Bumbar O.I., Tomashevskaya N.Ya., Bumbar Z.O., Miklosh L.Ya. Study of bioethical aspects of genetic susceptibility of people to diabetes and research optimization for methods to prevent iodine deficiency disorders (based on the strategy of sustainable development)

The article high lights the theological aspects of real under stand in go fan integrated approach to the study of bioethical issues of life and human health given by God. It has been emphasized that many diseases are the result of irresponsible man behaviour, refuse to accept God the Creator in society. Whom intelligent plan is evident tall stages of life and functioning of the human body.

Keywords: God, Holy Scripture, human, life, health, disease, spirit, society, duty, responsibility.

УДК 635

Доц. І.В. Семенюк, канд. філос. наук –
Класичний приватний університет Запоріжжя

НООСФЕРА "ТРИГРАННОГО СУСПІЛЬНОГО УСПІХУ" ЯК ЄДНАННЯ ДУХОВНОГО ТА ЗЕМНОГО

Розглянуто сутність ноосфери як єднання духовного та земного. Проаналізовано, на прикладі Третього послання Іоанна вірш другий, поняття "триохгранного суспільного успіху", як актуальна відповідь на вирішення сучасної проблематики поєднання: духовного, матеріального та здорового способу життя, що є відповіддю на проблематику сучасного суспільного успіху на шляху його формування у сучасних світових реаліях.

Ключові слова: ноосфера, розумний задум, духовні цінності, світогляд, світоглядні настанови, триохгранне благословення, суспільний успіх, соціум.

Ноосфера як сучасна стадія розвитку біосфери, пов'язана з появою в ній людства. Відповідно до оригінальної теорії Вернадського, ноосфера є третьою у послідовності таких основних фаз розвитку землі, як утворення *геосфери* (неживої природи) та *біосфери* (живої природи). Так само, як біосферою утворюється взаємодія всіх організмів на Землі, так і ноосфера складається з усіх розумів, що взаємодіють між собою. Виходячи з цих трактувань, світ не можна розглядати виключно як матеріальний, бо він містить духовне, так само його не можна розглядатися як виключно духовний, бо він містить і матерію. Тому варто досягнути цю проблематику через призму матеріального та духовного. "Ноосфера" – тут як сукупність та єднання. Світ не може бути у формі німої сукупності атомів. Бути – значить знати, тобто це є – бути і вміти – бути. І це стосовно і змісту мудрості світу, і змісту мудрості людини [4, с. 25].

Отже, ноосфера – як якісно новий стан буття – є сукупність розумних істот і є остаточно "кузня" із виковування, справжньої та істинної людини. Сучасний матеріальний соціум не здатний створити ідеальних умов для формування істинно людських якостей, тому важливо розглядати соціум і з духовної площини. Бог знає, як уникнути впадання соціуму в хаос. І ці знання Бог часто хоче зробити реальними та актуальними відносно до людини. Бог знає, що таке бути і вміє бути творцем і утримувачем світу. З перших днів, як Бог створив людину Адама і Єву, про що ми знаходимо у першому розділі книги Буття, Бог прагне зробити життя людини прекрасним та успішним. Відомий філософ Спіноза, сказав: "... Тільки пізнання є причина знищення невігластва", "Без керівництва розуму все веде до загибелі". [8, с.103].

Формально ноосфера – це сфера циркуляції інформації. Бог, людина і ноосфера – це діалектично тотожні складові системи космосу. Це своєрідна єдність природи, яка творить, і природи, яка вже створена. Слідування людини до Бога

через ноосферу, як сферу буття, – це можливість для людини в масовому масштабі стати і бути самою собою, тобто справжнім образом і подобою Бога.

Бог – це Буття. Бог – це Життя. Бог – це Любов. Цю форму поєднання волі Бога до життя людини ми знаходимо крізь призму ноосферної реалії у Третьому посланні Іоанна вірш 2: "Улюблений, я молюся, щоб добре велося в усьому тобі, і щоб був ти здоровий, як добре ведеться душі твоїй". Цей вірш виводить теорію Божого духовного плану успіху, який може бути реалізований в матеріальному світі та соціумі. А саме це і є головна проблематика сучасного суспільства: *успіх в духовному, здоров'ї та матеріальному*.

Віра в Бога є вище нашого розуму та знання, бо знання не може абсолютно і миттєво збігатися з буттям, а віра може! Тому варто споглядати себе в абсолютному та у вічній єдності з Богом. Істинний Бог – це не боги Епікура, байдужі і ті, які ховаються десь у "інтермундіях" (міжсвітових просторах). Істина – жива, істина – це шлях і життя. І ось жива істина, цільна істина не може розкриватися лише інтелектуально, розсудливо, раціонально, з нею можна зіткнутися лише в досвіді релігійного життя [5, с. 12].

Духовна сфера. Духовна сфера людини, оскільки і суспільства, досить багатогранна. До неї відносять весь світ ідеального: сукупність різних знань, ідей, ідеали, принципи, типи світогляду, навіть твори мистецтва, освіту, виховання, їх відображення у свідомості й поведінці людей, різні відносини тощо. Ця сфера підноситься над економічним та соціально-політичним життям, вона є досить віддаленою від матеріального життя і зазнає його впливу в опосередкованому вигляді. Духовність – це вищий ступінь емоційно-морального розвитку людини. Гармонія її ідеалів із загальнолюдськими цінностями й високоморальними вчинками, в основі яких лежать потреба служити людям і добру, постійне прагнення до самовдосконалення. Духовність є регулятором ставлення особистості до життя лише через індивідуальне усвідомлення кожною людиною сенсу власного існування, вона стає такою, будучи пропущеною, переломленою через її власні ціннісні орієнтації й поведінку [11].

Бог, який створив людину, створив її розумною і наділив її силою та великим потенціалом. "По образу Бога", можемо розглядати як образ Божої величі на землі. Але неправильні рішення, які сьогодні робить людство, вчинки, зіставляють людину з її власним розумом і ніяк не тим, яким Бог наділив її. Бог присутній у всьому, ідеально, тобто як Логос. Причому це не образне визначення, а саме безпосередня присутність Бога в житті людства. Він бачить, відчуває. Безпосереднє бачення, без оману. Інтуїція – це спосіб всебачення.

Бог передусім прагне здійснити порядок у духовному житті, коли людина приймає Його і коли ми сповідуємо Христа як свого Спасителя і тоді дух людини оживає. Дух людини відроджується та стає господарем душі, маючи команду над ним і використовує тіло як місце проживання. Людина, яка переживає відродження свого духу переживає відродження совісті та відчуває прагнення до Слова Божого, надію на духовне царство і починає спілкуватися з Богом через молитву, поклоніння та хвалу Господу [6, с. 121].

Отже, на сучасному етапі розвитку актуальним стає питання про роль людини в перетворенні світу з метою досягнення максимальної досконалості за допомогою пізнання процесів, що відбуваються в суспільстві і природі.